

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาท ต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก จาก 100 บาท เป็น 300 บาท ต่อเดือน (มรดก สิงหะกะเชนทร์. 2542 : 31 ; อ้างถึงใน อภิญา เวชชัย. 2542 : 19) ระยะแรกของการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในปี พ.ศ. 2536 ส่งผลให้บริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์ นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2544 กรมประชาสงเคราะห์ได้เริ่มดำเนินการถ่ายโอนภารกิจของบริการเบี้ยยังชีพมาให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกรุงเทพมหานครดำเนินแทน (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 ข : 173) โดยให้เป็นไปตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2543 และจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 และวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ได้มีการอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นราย 6 เดือน 2 งวด ๆ ละ 1,800 บาท รวมเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งปี 3,600 บาท (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545 : 1) และในปี พ.ศ. 2546 งบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถูกโอนไปอยู่ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการแทนสำนักงานสังคมและสวัสดิการจังหวัด ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุในเรื่องการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2549 : 8) และเนื่องจากระดับค่าครองชีพมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราค่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับอยู่ไม่เพียงพอกับการยังชีพ กระทรวงมหาดไทยจึงขออนุมัติหลักการจากคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากอัตราเดิม คนละ 300 บาท เป็นอัตราคนละ 500 บาท ต่อเดือน โดยคณะรัฐมนตรีลงมติอนุมัติในหลักการให้ปรับเพิ่มตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ (กรมประชาสงเคราะห์. 2542 : 4)

ปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามมติ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ครั้งที่ 3 / 2554 พิจารณาผลักดันนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในปีงบประมาณ 2555 เรื่อง การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ซึ่งมีการมอบหมายให้ หน่วยงานหลักรับผิดชอบ 3 หน่วยงาน ได้แก่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ซึ่งกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 600 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 700 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 800 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 1,000 บาทต่อเดือน โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 เป็นต้นไป (กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2554 : 3)

องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการดำเนินงาน ตามภารกิจถ่ายโอนด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่า ด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้แจ้งให้ชุมชน ภายใตเขตที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ จำนวน 19 หมู่บ้าน ที่มีผู้สูงอายุ ที่มี คุณสมบัติครบตามที่ระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพกำหนด สามารถยื่นความจำนงขึ้นทะเบียน รับเงินเบี้ยยังชีพได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ แต่ที่ผ่านมามีองค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในตำบล ว่าการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ยังไม่ทั่วถึง เพราะมี ผู้สูงอายุตกสำรวจทุกปี เป็นเหตุให้ผู้สูงอายุที่ตกสำรวจได้รับความเดือดร้อน ต้องเสียสิทธิในการรับ เงินเบี้ยยังชีพในปีนั้น ๆ ไป จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ ต้องกลับมา ทบทวนถึง กระบวนการทำงานเกี่ยวกับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ ว่าในปัจจุบันมีขั้นตอนที่เหมาะสมและมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตร์ สาขาการปกครองและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความสนใจในงานสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพ องค์การบริหาร ส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อเห็นต่อขั้นตอน การให้บริการเบี้ยยังชีพ อย่างไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการเกี่ยวกับการขึ้นตอนการ ปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ อย่างไรบ้าง โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ย ยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แยกช่วงอายุของผู้สูงอายุออกเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงอายุระหว่าง 60 – 69 ปี ช่วงอายุระหว่าง 70 – 79 ปี และช่วงอายุระหว่าง 80 ปี ขึ้นไป เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปี ขึ้นไป มีเพียง 3 คน ผู้ศึกษาจึงได้รวมไว้กับกลุ่มที่มีอายุ ระหว่าง 80 ปีขึ้นไป ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาจะได้นำไปเป็นข้อมูลใช้ในการพัฒนาการ ให้บริการ การจ่ายเบี้ยยังชีพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ ให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการทำงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ของ
ผู้สูงอายุในชุมชนตำบลแห่ได้ ให้มากที่สุด

คำถามการศึกษา

1. ผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วน
ตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับใด
2. ผู้สูงอายุ ในแต่ละช่วงอายุมีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพของ
องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างไร
3. ผู้สูงอายุมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วน
ตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นผู้สูงอายุต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพของ
องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นผู้สูงอายุต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามช่วงอายุ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพ ของ องค์การ
บริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ องค์การ
บริหารส่วนตำบลแห่ได้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา
ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ได้
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 19 หมู่บ้าน มีผู้สูงอายุทั้งสิ้น 580 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็น

ต่อขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนสำรวจผู้สูงอายุ, ขั้นตอนตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ, ขั้นตอนขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ, ขั้นตอนจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และขั้นตอนติดตามผล การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ตำบลแห่งใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 580 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ตำบลแห่งใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 237 คน

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาตัวแปรดังนี้

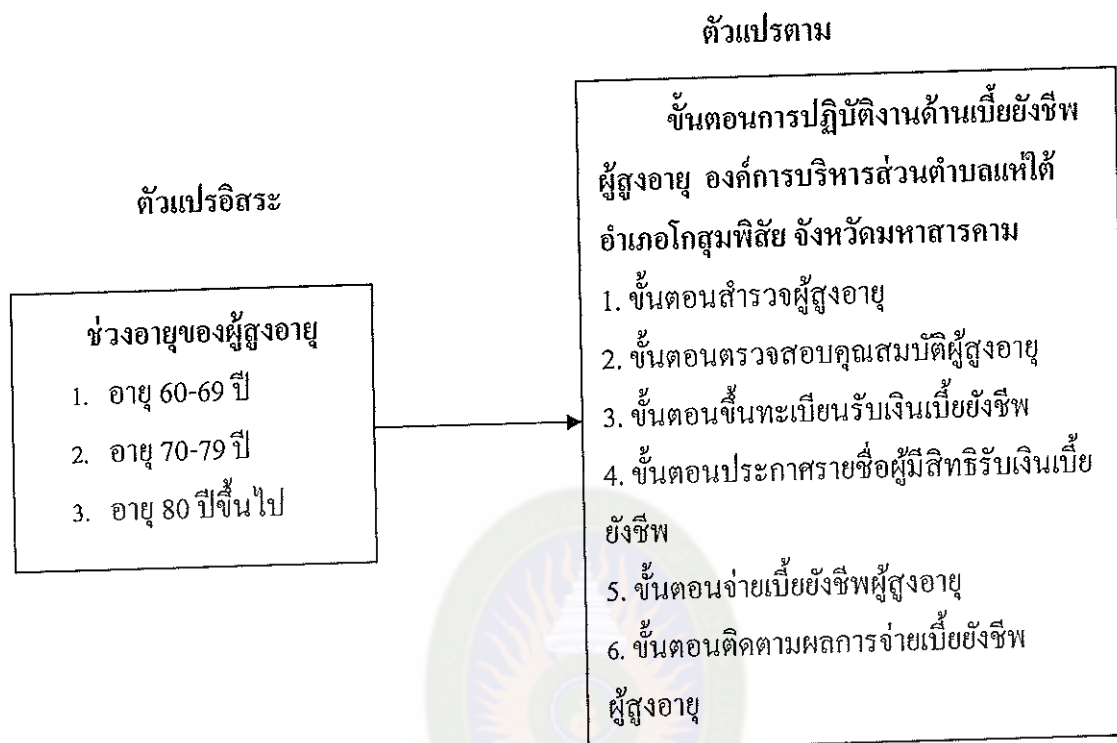
4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ อายุของผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงิน เบี้ยยังชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ ได้แก่ อายุระหว่าง 60 – 69 ปี, 70-79 ปี, 80 – 89 ปี และ 90 ปีขึ้นไป

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการ ปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนสำรวจ ผู้สูงอายุ, ขั้นตอน ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ, ขั้นตอนขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ, ขั้นตอนจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และขั้นตอนติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เดือนเมษายน – เดือน ตุลาคม 2556

กรอบแนวคิดการศึกษา



นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552

เบี้ยยังชีพ หมายถึง เงินสงเคราะห์ที่รัฐจัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุได้มีหลักประกันรายได้ที่ดีขึ้น

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ขั้นตอนสำรวจผู้สูงอายุ** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ กำหนดระยะเวลาในการสำรวจรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติรับเงินเบี้ยยังชีพ ภายในวันที่ 1 – 30 พฤศจิกายน ของทุกปี โดยการประสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน และให้ผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่องค์การบริหาร

ส่วนตำบล เป็นผู้สำรวจรายชื่อ หรือผู้สูงอายุสามารถยื่นหลักฐานด้วยตนเอง ในการขอขึ้นทะเบียนรับ เบี้ยยังชีพ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลให้ได้

2. ขั้นตอนตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด ซึ่งแจ้งคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนของผู้สูงอายุ ที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพ พร้อมทั้งแต่งตั้ง คณะกรรมการที่มาจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านร่วมตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สูงอายุ แล้วติด ประการรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ ไว้ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุก หมู่บ้านให้ทราบโดยทั่วกัน

3. ขั้นตอนขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณปีถัด พร้อมทั้งแจ้งสิทธิในการรับเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งเป็นการได้รับเงินเบี้ยยังชีพ แบบขั้นบันได ให้ผู้สูงอายุเข้าใจในสิทธิของตนเอง ได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ

4. ขั้นตอนประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล แห่งใด ดำเนินการติดประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ถูกต้องตามที่ กำหนดไว้ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด และตามหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และให้นำ ชุมชนประกาศรายชื่อตามหอกระจายข่าวให้ทราบ โดยทั่วกัน หากพบว่ารายชื่อไม่ถูกต้องหรือ ไม่มี รายชื่อ ผู้สูงอายุสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่แก้ไขให้ถูกต้อง ภายใน 1-15 ธันวาคม ของทุกปี

5. ขั้นตอนจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใดการดำเนิน จ่ายเงินเบี้ยยังชีพ โดยจ่ายเป็นเงินสดหรือ โอนเข้าบัญชีธนาคารให้กับผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในบัญชีผู้มี สิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด หรือในนามของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจ เป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจ่ายเป็นรายเดือนภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน

6. ขั้นตอนติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง การตรวจสอบความถูกต้อง ในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด รวมถึงเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพในด้านต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ประโยชน์การศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใด อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทราบถึงระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ ได้แก่ ขั้นตอนสำรวจผู้สูงอายุ, ขั้นตอนตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ, ขั้นตอนขึ้นทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพ, ขั้นตอนประกาศรายชื่อ ผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพ, ขั้นตอนจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รวมถึงขั้นตอนติดตามผลการจ่ายเงินเบี้ยยัง

ชีพผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลให้ได้ หรือกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น รวมถึงนำข้อมูลไปกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY